

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-133>

УДК 338:631.1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КОМПЛЕКСНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASES OF COMPREHENSIVE MANAGEMENT OF THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC POTENTIAL OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Орлов Віталій Володимирович

кандидат економічних наук, директор,

Державне підприємство «Дослідне господарство «Елітне»

Інституту рослинництва імені В.Я. Юр'єва НААН

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3521-8790>

Orlov Vitalii

State Enterprise «Experimental Farm «Elitne» of the Yuriev Plant Production Institute
of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine

Дослідження присвячене обґрунтуванню теоретико-методологічних засад комплексного управління розвитком економічного потенціалу аграрних підприємств. Розкрито сутність управління розвитком економічного потенціалу аграрних підприємств як складного комплексного процесу прийняття важливих управлінських рішень менеджментом підприємства, що формується та трансформується під впливом чинників зовнішнього й внутрішнього середовища. Обґрунтовано, що фрагментарне застосування окремих підходів до управління економічним потенціалом обмежує узгодженість управлінських рішень і досягнення стратегічних цілей розвитку, у зв'язку з чим запропоновано комплексний підхід до управління його розвитком у мінливому конкурентному середовищі. Наукова новизна та практична цінність дослідження полягає у розвитку теоретико-методологічних положень щодо управління економічним потенціалом аграрних підприємств на засадах інтеграції основних управлінських підходів, що забезпечує підвищення стійкості, адаптивності та конкурентоспроможності суб'єктів аграрного бізнесу.

Ключові слова: економічний потенціал, аграрні підприємства, управління, комплексний підхід, розвиток, конкурентоспроможність, мінливе конкурентне середовище.

In modern conditions, the economic potential of agricultural enterprises is becoming strategically important as an integral characteristic of their ability to develop, restore, and maintain competitive positions in conditions of increased instability, risks, and structural transformations in the agricultural sector. This necessitates the improvement of approaches to managing the development of economic potential, focused not only on the use of resources, but also on ensuring the sustainability, adaptability, and long-term competitiveness of enterprises. The purpose of the study is to substantiate the theoretical and methodological foundations of comprehensive management of the development of the economic potential of agricultural enterprises. The methodological basis of the study consists of general scientific and special methods of cognition, in particular analysis and synthesis, induction and deduction, systemic and comprehensive approaches, as well as methods of comparison, generalization, and abstraction. As a result of the study, the essence of managing the development of the economic potential of agricultural enterprises as a complex dynamic process of managerial decision-making, which is formed and transformed under the influence of internal and external environmental factors, has been revealed. The inexpediency of the fragmentary application of individual management approaches, which leads to inconsistency in management decisions and limits the achievement of strategic development goals, is substantiated. The expediency of their integration has been proven and a comprehensive approach to managing the development of the economic potential of agricultural enterprises has been proposed, which ensures the coordination of management actions, the synergy of the use of resources and opportunities, and the improvement of management effectiveness in conditions of instability. The scientific novelty and practical value of the study lies in the development of theoretical and methodological provisions for managing the economic potential of agricultural enterprises based on the integration of key management approaches, which

creates the conditions for increasing the sustainability, adaptability, and competitiveness of agricultural businesses. The practical significance of the results obtained lies in the possibility of their use in the formation and implementation of development strategies for agricultural enterprises and the improvement of the system for managing their economic potential.

Keywords: economic potential, agricultural enterprises, management, integrated approach, development, competitiveness, changing competitive environment.

Постановка проблеми. Аграрний сектор України є традиційною складовою національної економіки, гарантом продовольчої та екологічної безпеки, а також системоутворюючим драйвером розвитку сільських територій і просторової зайнятості. Водночас у сучасних умовах це стратегічне значення реалізується в умовах високої турбулентності. Посилення глобалізаційних викликів, активізація євроінтеграційних процесів, а також активні військові дії формують складне, динамічне й мінливе конкурентне середовище функціонування аграрних підприємств.

За таких умов істотно трансформується роль економічного потенціалу аграрних підприємств: від традиційного трактування його як сукупності ресурсів і факторів виробництва – до комплексної характеристики здатності бізнесу до адаптації, відновлення та збереження конкурентоспроможності й цінності в довгостроковій перспективі. Економічний потенціал дедалі більше розглядається як динамічна система взаємопов'язаних складових, ефективність реалізації яких визначається не лише їх наявністю, а й якістю управлінських рішень та узгодженістю стратегічних, тактичних і операційних дій.

Разом із тим практика функціонування аграрних підприємств свідчить про збереження фрагментарного підходу до управління розвитком економічного потенціалу, коли окремі його складові розглядаються ізольовано, без урахування їх системної взаємодії. Така ситуація обмежує можливості формування синергетичного ефекту, знижує адаптивність аграрного бізнесу до змін зовнішнього середовища та не забезпечує повною мірою трансформацію наявного потенціалу у стійкі конкурентні переваги.

У цьому контексті посилюється актуальність формування цілісного теоретико-методологічного підґрунтя до комплексного управління розвитком економічного потенціалу аграрних підприємств, яке б відповідало сучасним умовам високої невизначеності, ризиків і структурних трансформацій. Це зумовлює об'єктивну потребу у формуванні та розвитку науково обґрунтованих комплексних підходів до управління, здатних

забезпечити підвищення стійкості, адаптивності та конкурентоспроможності аграрних підприємств України в мінливому конкурентному середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблематика дослідження комплексного управління економічним потенціалом зумовлює зростаючу увагу наукової спільноти до пізнання й формування теоретико-методологічних засад управління розвитком економічного потенціалу підприємств, зокрема в аграрному секторі економіки. Так, у працях вітчизняних дослідників проблематика розглядається в контексті системного розвитку підприємств, адаптації до мінливого середовища та забезпечення їх стійкості й конкурентоспроможності. Зокрема, комплексний характер дослідження економічного потенціалу та підходів до управління ним простежується у працях О. Ареф'євої [1, 10], Т. Васильців, Н. Міценко, О. Мульської та В. Зайченка [3], О. Гаврильченко [8], В. Жука [2], С. Онищук, З. Бурик та П. Книша [5], Ю. Пасічника [6], В. Титикала [4], С. Тульчинської [9] та інших учених.

Колектив науковців під керівництвом В. Жука, обґрунтовує доцільність модельного підходу до управління складними соціально-економічними системами, який базується на інтеграції інституційних, організаційних та управлінських складових і забезпечує узгодженість стратегічних цілей розвитку з наявним економічним потенціалом, що є методологічно релевантним для формування комплексного управління економічним потенціалом підприємств [2].

У дослідженні О. Ареф'євої та В. Титикала економічний потенціал підприємства трактується як ієрархічна система, управління якою доцільно здійснювати на засадах просторово-процесного підходу з використанням постійного моніторингу, що забезпечує інтеграцію бізнес-процесів, інформаційних потоків і стратегічного потенціалу в межах комплексного управління розвитком підприємства [1].

Науковці С. Онищук, З. Бурик та П. Книша зазначають, що комплексне управління економічним потенціалом обґрунтовується через системну взаємодію його ключових складо-

вих і застосування інтегрального показника оцінювання, який дає змогу визначати пріоритетні напрями управління та забезпечувати синергетичний ефект розвитку в контексті сталого розвитку [5, с. 24].

Своєю чергою дослідники С. Руденко, А. Ряснянська та О. Семенов доводять, що реалізація та розвиток економічного потенціалу аграрних підприємств відбуваються через цілеспрямоване управління продуктовими, виробничими та управлінськими інноваціями, які в сукупності формують динамічну систему змін і забезпечують стійкість та конкурентоспроможність підприємств у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі [7].

Окрему увагу проблемам аграрного сектору приділяє О. Гаврильченко, яка розглядає стратегічне управління потенціалом розвитку аграрних підприємств як системно синтезований процес, що інтегрує елементи економічного (ресурсного) потенціалу, фактори внутрішнього й зовнішнього середовища та механізми стратегічної діагностики, що цілком відповідає логіці комплексного підходу до управління розвитком підприємств [8].

Таким чином, доцільними є подальші наукові дослідження, спрямовані на формування цілісного теоретико-методологічного підґрунтя до комплексного управління розвитком економічного потенціалу аграрних підприємств, що забезпечувало б інтеграцію структурних складових потенціалу, узгодженість управлінських рішень на різних рівнях та їх адаптацію до умов високої невизначеності й мінливого конкурентного середовища.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методологічних засад комплексного управління розвитком економічного потенціалу аграрних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічний потенціал виступає елементом управління розвитком підприємства, надає можливість здобути нові якості, що змінюють позиції підприємства на ринку та його життєздатність в процесах розвитку. Управління економічним потенціалом підприємства представляє собою складний, безперервний, спрямований на досягнення поставлених цілей процес через потік взаємопов'язаних дій, тобто функцій управління, що пов'язані із прийняттям управлінських рішень, різноманітними процесами комунікацій, виокремленням інструментарію досягнення поставлених цілей тощо. Управління як процес передбачає систематичність, динамічність, плановість,

комплексність, що у сукупності дає можливість отримати ефективність управління економічним потенціалом виробничого підприємства [9].

Вивчаючи підходи до управління потенціалом О. Ареф'єва та О. Коренков визначають, що процес управління економічним потенціалом складається з трьох основних етапів: формування, використання і розвиток [10, с. 35]. На противагу дослідженню О. Ареф'євої та О. Коренкова дослідник Л. Федулова пропонує процес управління потенціалом підприємства реалізовувати через чотириохривневу схему управління прибутком: від визначення предмету підприємництва до формування важелів управління потенціалом підприємства [11, с. 157]. Проте визначені підходи не направлені на дотримання обраної загальної стратегії розвитку підприємства.

Варто відмітити, що процес управління економічним потенціалом повинен охоплювати всі етапи управління: формування, використання, оцінка та розвиток економічного потенціалу. Концептуальний підхід до управління потенціалом підприємства бізнес-структури вважають головним базисом розвитку підприємства, а тому вирішення питання, щодо комплексного підходу до управління розвитком економічного потенціалу є важливим в процесі підвищення конкурентних позицій вітчизняних аграрних підприємств на світовому ринку.

Необхідність управління розвитком економічного потенціалу аграрних підприємств зумовлена в першу чергу тим що потенціал підприємства не перебуває у статичному стані – відбуваються постійні процеси, що пов'язані з впливом факторів зовнішнього й внутрішнього середовища та які призводять до його трансформації, використання та відновлення у процесі ведення суб'єктом підприємства господарської діяльності. Водночас стає зрозумілим необхідність змін в системі управління шляхом формування комплексного підходу, що буде адаптований до сучасних умов господарювання.

На основі синтезу наукових досліджень провідних вчених ми вважаємо, що під управлінням розвитком економічного потенціалу аграрних підприємств варто розуміти складний комплексний процес прийняття важливих рішень менеджментом підприємства, що ґрунтується на достовірній обліково-інформаційній платформі, ефективній реалізації функцій управління та направлений на досягнення визначеної мети, сформованих завдань, щодо

стійкого й ефективного розвитку підприємств аграрного сектору економіки, які функціонують в мінливому конкурентному середовищі.

З огляду на динамічний характер економічного потенціалу аграрних підприємств, його залежність від впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, а також необхідність адаптації управлінських рішень до сучасних умов господарювання, особливої ваги набуває вибір адекватних підходів до управління його розвитком. Різноманітність наукових трактувань і практичних підходів до управління економічним потенціалом зумовлює потребу в їх систематизації з позицій можливостей комплексного застосування в аграрному секторі. У зв'язку з цим у табл. 1 узагальнено та виокремлено основні підходи до управління потенціалом підприємства, які відрізняються за змістовним наповненням, функціональним призначенням, а

також мають певні переваги й обмеження з точки зору забезпечення стійкого розвитку аграрних підприємств у мінливому конкурентному середовищі.

Проведений аналіз змісту та специфіки основних підходів до управління економічним потенціалом дозволяє дійти висновку про практичну доцільність їх комбінованого використання при формуванні комплексного підходу. Саме комплексний підхід до управління розвитком економічного потенціалу є найбільш оптимальним в умовах політичної нестабільності, економічної кризи та посилення впливу ризиків на діяльність аграрних підприємств.

На рис. 1 відображена матриця формування комплексного підходу до управління розвитком економічного потенціалу аграрних підприємств в мінливому конкурентному середовищі.

Таблиця 1

Характеристика основних наукових підходів до управління потенціалом підприємства

Підхід	Зміст та специфіка підходу до управління потенціалом	Переваги	Недоліки
1	2	3	4
Функціональний	розглядає процес управління потенціалом підприємства як набір функцій, що об'єднані між собою за змістом, спільними властивостями та характером ведення господарської діяльності	простота організаційної структури; управління здійснюється сукупністю підрозділів; високий рівень професіоналізму фахівців; хороша взаємозамінність всередині кожного підрозділу; формування нової якості системою менеджменту підприємства;	складністю формування горизонтальних та діагональних зв'язків між окремими підрозділами організації; працівники зосереджені на процесі виконання роботи, а не на кінцевому результаті; велика кількість узгоджень, що збільшує термін виконання роботи та провокує високий рівень бюрократизму.
Системний	розглядає організацію як сукупність взаємопов'язаних елементів, які мають власні цілі, але при цьому мають тісні зовнішні та внутрішні зв'язки з іншими елементами, що суттєво впливають на результати їх функціонування. Підхід дає можливість дослідити функціонування, розвиток, структуру об'єкта, встановити властивості його частин (елементів) простежити взаємодії та взаємозв'язки між ними.	чітко визначені цілі та критерії управління потенціалом підприємства, що повністю підпорядковуються встановленій меті; всі елементи управління розглядаються у взаємозв'язку; об'єкт управління розглядається з позиції цілісної системи; спрямування на пошук оптимального вирішення слабо структурованої проблеми;	неадекватна горизонтальна інтеграція найважливіших функцій управління, таких як набір, оцінка, винагорода і розвиток співробітників; використання дорогих технологій, автоматизованих систем управління; не передбачає розкладання на взаємопов'язані процедури як на «вході» з постачальниками, так і на «виході» з покупцями і замовниками.

Продовження Таблиці 1

1	2	3	4
Процесний	представляє процес управління потенціалом підприємства як безперервний цикл цілевстановлення, виявлення можливостей і їх оцінки, розробки, прийняття і реалізації управлінських рішень у сфері їх формування, реалізації та розвитку.	висока якість управління потенціалом підприємства; істотне скорочення витрат на управління, що досягається за рахунок виключення дублювання функцій і зайвих ланок управління; відхід від фрагментарної відповідальності; урахування динамічного характеру розвитку підприємства; впровадження горизонтальних структур управління з незначною ієрархією, основою яких є бізнес-процеси;	значний рівень капіталовкладень у разі переходу на процесний рівень управління; проблеми з адаптацією працівників до нового підходу управління; високий рівень документального оформлення кожного господарського процесу; недостатність відображення процесним підходом взаємозв'язку між елементами управління, зміни в організації в цілому, в реалізації її мети у зв'язку зі змінами в якомусь елементі організації.
Ситуаційний	даний підхід передбачає досягнення мети в конкретний час, визначає умови формування концепції підприємства щодо розвитку системи управління, враховує обставини, що впливають на діяльність підприємства в конкретний момент часу та є корисним в момент прийняття оперативних рішень.	мета досягається в даний момент часу; визначення умов формування концепції підприємства щодо розвитку системи управління; врахування конкретного набору обставин, що впливають на підприємство в даний час; знаходження оптимальних рішень у конкретних ситуаціях.	орієнтація виключно на стандартні завдання; складність формування критеріїв оцінки ефективності управління враховуючи широкий спектр ситуацій, що виникають на підприємстві, у зв'язку з чим звужується керованість управлінського процесу.

Джерело: сформовано автором на основі [12; 13; 14; 15]

Обґрунтовуючи необхідність формування комплексного підходу до управління економічним потенціалом аграрних підприємств необхідно визначити ряд переваг, які зможе отримати система управління від впровадження даного підходу, серед яких варто виокремити такі:

- комплексний підхід має ширші можливості в процесі пізнання визначеного об'єкту, досягнення головної мети та вирішення поставлених завдань;
- можливість визначити тісноту зв'язку, їх достовірність у досліджуваному об'єкті з метою пошуку удосконалених механізмів ефективного функціонування та розвитку об'єкта;
- синергія сильних сторін найбільш поширених підходів, що в комплексі забез-

печать створення удосконаленої системи управління економічним потенціалом, яке стане основою підвищення результативності дослідження.

Визначені переваги не є вичерпними та можуть бути доповнені в процесі впровадження комплексного підходу в систему управління розвитком економічного потенціалу аграрних підприємств.

Сформований комплексний підхід до управління розвитком економічного потенціалу аграрних підприємств на завершальному етапі управління має забезпечувати досягнення його стійкого розвитку в умовах мінливого конкурентного середовища, що, своєю чергою, формує підґрунтя для довгострокового розвитку та зростання цінності аграрних підприємств. Запропонований під-

Рис. 1. Матриця формування комплексного підходу до управління розвитком економічного потенціалу аграрних підприємств в мінливому конкурентному середовищі

Джерело: сформовано автором

хід базується на інтеграції ключових наукових підходів до управління та дозволяє системно і комплексно розглядати процес формування, використання й нарощування економічного потенціалу.

На рис. 2 представлено авторське бачення комплексного підходу до управління розвитком економічного потенціалу аграрних підприємств у мінливому конкурентному середовищі. Даний підхід структурно поєднує теоретико-методичне, організаційне та інформаційне забезпечення, механізм реалізації управлінських рішень і очікуваний результат. Теоретико-методичне забезпечення передбачає визначення об'єкта, мети, завдань і принципів управління розвитком економічного потенціалу. Організаційна складова реалізується через послідовність етапів управління, що формують цілісний управлінський цикл. Інформаційне забезпечення забезпечує формування релевантного інформаційного масиву, необхідного для прийняття управлінських рішень. Ключовою складовою комплексного підходу є його реалізація, яка забезпечує трансформацію інформації в управлінські дії та досягнення цільових параметрів розвитку економічного потенціалу.

Запропонований комплексний підхід створює методологічне підґрунтя для обґрунтування управлінських рішень щодо розвитку економічного потенціалу аграрних підпри-

ємств з урахуванням динаміки зовнішнього середовища та внутрішніх ресурсних обмежень.

Практична реалізація забезпечує узгодженість стратегічних і операційних рішень, підвищує адаптивність системи управління та сприяє формуванню стійких конкурентних переваг. Водночас інтеграція інформаційного забезпечення в управлінський цикл дозволяє трансформувати обліково-аналітичні дані у стратегічно значущий управлінський ресурс.

Висновки. Сьогодні вітчизняні аграрні підприємства постали перед найбільшими екзистенційними ризиками за весь період свого функціонування, зумовленими поєднанням воєнних викликів, макроекономічної нестабільності, структурних трансформацій ринкового середовища та зростання конкурентного тиску. За таких умов здатність аграрних підприємств до адаптації та довгострокового розвитку дедалі більше визначається рівнем сформованості та ефективності управління їх економічним потенціалом.

На наше глибоке переконання економічний потенціал аграрних підприємств має динамічний, багатокомпонентний характер і не може розглядатися виключно як сукупність ресурсів. Він виступає інтегральною характеристикою спроможності підприємства до трансформації внутрішніх можливостей у стійкі конкурентні переваги в умовах мінливого конкурентного

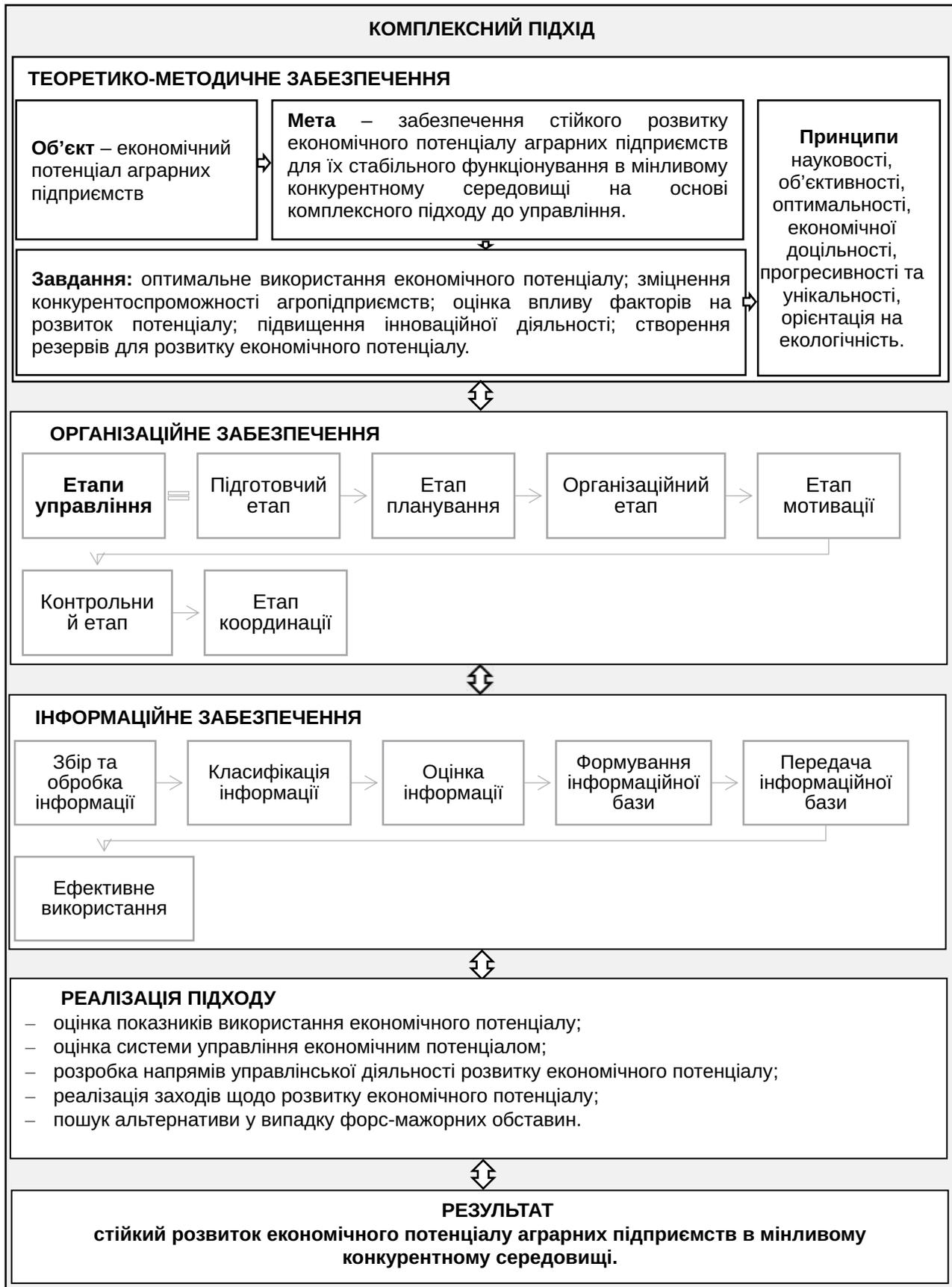

Рис. 2. Комплексний підхід до управління розвитком економічного потенціалу аграрних підприємств у мінливому конкурентному середовищі

Джерело: сформовано автором

середовища. Фрагментарність окремих наукових підходів до управління потенціалом не забезпечує належного рівня узгодженості управлінських рішень та обмежує можливості реалізації стратегічних цілей розвитку. Застосування комплексного підходу до управління розвитком економічного потенціалу аграрних підприємств, який передбачає інтеграцію функціонального, системного, процесного та ситуаційного підходів, забезпечує синергію їх сильних сторін і мінімізує наявні обмеження. Таким чином запропонований комплексний підхід сприяє вирішенню ключових управлінських проблем, пов'язаних з неузгодженістю дій на різних рівнях управління та недостатнім урахуванням динаміки зовнішнього серед-

овища, що в підсумку забезпечує підвищення стійкості, адаптивності й конкурентоспроможності аграрних підприємств у мінливому конкурентному середовищі.

Перспективами подальших наукових пошуків є поглиблення теоретико-методичних підходів до комплексного управління розвитком економічного потенціалу аграрних підприємств з урахуванням галузевої специфіки, розроблення інструментарію кількісного оцінювання ефективності впровадження комплексного підходу, а також обґрунтування механізмів адаптації системи управління економічним потенціалом до умов цифрової трансформації, зростання ризиків і вимог сталого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ареф'єва О., Титикало В. Моніторинг в системі просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства. *Економічний вісник*. 2022. № 2. С. 69–77. URL: <https://doi.org/10.33271/ebdut/78.069>. (дата звернення: 23.01.2026).
2. Жук В., Бездушна Ю., Василюшин С., Нежид Ю., Волошина О. Теоретико-прикладні основи моделювання аграрного устрою і державної аграрної політики. *Економіка України*. 2024. № 11. С. 46–73. URL: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.11.045> (дата звернення: 21.01.2026).
3. Васильців Т., Міценко Н., Мульська О., Зайченко В. Економічний потенціал vs економічна безпека підприємства: точки конвергенції та дивергенції. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2023. № 36. С. 23–29. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7625341> (дата звернення: 21.01.2026).
4. Титикало В. Методологічні основи просторово-процесного управління економічним потенціалом підприємства в умовах постіндустріального розвитку: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.04. Київ, 2022. 45 с.
5. Onyshchuk S., Buryk Z., Knysh P. Management of the economic potential of territories in the context of sustainable development: case of Ukraine. *Problems and Perspectives in Management*. 2019. Vol. 17(4). Pp. 13–25. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.17\(4\).2019.02](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.17(4).2019.02) (дата звернення: 21.01.2026).
6. Пасічник Ю. Оцінка економічного потенціалу агропромислового комплексу України. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*. 2022. № 1. С. 34–47. URL: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2022-1-34-47> (дата звернення: 30.01.2026).
7. Руденко С.В., Ряснянська А.М., Семенов О.О. Продуктові, виробничі та управлінські інновації в системі розвитку економічного потенціалу аграрних підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 1. С. 213–217.
8. Гаврильченко О. В. Стратегії управління потенціалом розвитку аграрних підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 2. С. 409–416.
9. Тульчинська С. Просторовий підхід до управління економічним потенціалом підприємства в умовах неолінійного оновлення. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 2. Том 2. С. 77–79. URL: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(2\)-13](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(2)-13) (дата звернення: 21.01.2026).
10. Ареф'єва О., Коренков О. Управління потенціалом розвитку промислових підприємств: монографія. Київ : ГРОТ, 2004. 200 с.
11. Федулова Л. Організаційно-економічні моделі багатофункціонального управління виробничою діяльністю на основі сучасного менеджменту. Миколаїв : Видавництво УДМТУ, 1997. 170 с.
12. Мартиненко В., Легеза Н. Основні підходи до управління виробничим потенціалом підприємства. *Ефективна економіка*. 2017. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5855> (дата звернення 28.02.2023).
13. Харченко В. Системний підхід до стратегічного управління підприємством. *Економічний вісник Донбасу*. 2013. No 1(31). С. 157–160.
14. Краснокутська Н. Управління потенціалом підприємства: процесний підхід. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2009. Вип. 2. С. 277–285.

15. Гвоздь М., Мицько В. Проблеми та переваги використання процесного підходу до управління машинобудівними підприємствами. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2014. № 811. С. 56–62.

REFERENCES:

1. Ariefieva O., Tytykalo V. Monitoryng v systemi prostoro-protse-sonoho upravlinnia ekonomichnym potentsialom pidpriemstva [Monitoring in the system of spatial-process management of the economic potential of the enterprise]. *Economic Bulletin*, no. 2, pp. 69–77.
2. Zhuk V., Bezduzhna Yu., Vasylyshyn S., Nezhyd Yu., Voloshyna O. (2024) Teoretyko-prykladni osnovy modeliuvannya ahrarynoho ustroiu i derzhavnoi ahrarynoyi polityky [Theoretical and Practical Foundations of Modeling Agricultural System and State Agricultural Policy]. *Economy of Ukraine*, vol. 11, pp. 46–73.
3. Vasyltsiv T., Mitsenko N., Mulska O., Zaichenko V. (2023) Ekonomichnyi potentsial vs ekonomichna bezpeka pidpriemstva: tochky konverhentsii ta dyverhentsii [Economic potential vs economic security of an enterprise: points of convergence and divergence]. *Scientific Notes of Lviv University of Business and Law*, no. 36, pp. 23–29.
4. Tytykalo V. (2022) Metodolohichni osnovy prostoro-protse-sonoho upravlinnia ekonomichnym potentsialom pidpriemstva v umovakh postindustrialnoho rozvytku [Methodological foundations of spatial-process management of the economic potential of the enterprise in the conditions of post-industrial development]: avtoref. dys...d-ra ekon. nauk: 08.00.04. Kyiv, 45 p. (in Ukrainian)
5. Onyshchuk S., Buryk Z., Knysh P. (2019) Management of the economic potential of territories in the context of sustainable development: case of Ukraine. *Problems and Perspectives in Management*, vol. 17(4), p. 13–25.
6. Pasichnyk Yu. (2022) Otsinka ekonomichnoho potentsialu ahropromyslovoho kompleksu Ukrainy [Assessment of the economic potential of the agro-industrial complex of Ukraine]. *Acta Academiae Beregsasiensis. Economics*, no. 1, pp. 34–47. (in Ukrainian).
7. Rudenko S., Riasnianska A., Semenov O. (2023) Produktovi, vyrobnychi ta upravliniski innovatsii v systemi rozvytku ekonomichnoho potentsialu ahrarynykh pidpriemstv [Product, production and managerial innovations in the system of development of the economic potential of agricultural enterprises]. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, vol. 8, no. 1, pp. 213–217.
8. Havrylchenko O.V. (2022) Stratehii upravlinnia potentsialom rozvytku ahrarynykh pidpriemstv [Strategies for managing the development potential of agricultural enterprises]. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, vol. 7, no. 2, pp. 409–416.
9. Tulchynska S. (2022) Prostorovy pidkhid do upravlinnia ekonomichnym potentsialom pidpriemstva v umovakh neotekhnolohichnoho onovlennia [A spatial approach to the management of the economic potential of the enterprise in the conditions of neotechnologic alupdate]. *Herald of Khmelnytskyi National University*, no. 2, pp. 77–79.
10. Ariefieva O., Korenkov O. (2004) Upravlinnia potentsialom rozvytku promyslovykh pidpriemstv: monohrafiia [Management of the development potential of industrial enterprises: monograph]. Kyiv: HROT, 200 p. (in Ukrainian)
11. Fedulova L. (1997) Orhanizatsiino-ekonomichni modeli bahatofunktsionalnoho upravlinnia vyrobnychoiu diialnistiu na osnovi suchasnoho menezhmentu: monohrafiia [Organizational and economic models of multifunctional management of production activity based on modern management: monograph]. Mykolaiv: Vydavnytstvo UMTTU, 170 p. (in Ukrainian)
12. Martynenko V., Leheza N. (2017) Osnovni pidkhody do upravlinnia vyrobnychym potentsialom pidpriemstva [Main approaches to managing the production potential of an enterprise]. *Efektivna ekonomika*, no. 11.
13. Kharchenko V. (2013) Systemnyi pidkhid do stratehichnoho upravlinnia pidpriemstvom [A system approach to strategic enterprise management]. *Economic Bulletin of Donbas*, no. 1(31), pp. 157–160.
14. Krasnokutska N. (2009) Upravlinnia potentsialom pidpriemstva: protsesnyi pidkhid [Enterprise potential management: a process approach]. *Economic Strategy and Prospects for Trade and Services Development*, issue 2, pp. 277–285.
15. Hvozdz M., Mytsko V. (2014) Problemy ta perevahy vykorystannia protse-sonoho pidkhodu do upravlinnia mashynobudivnyimi pidpriemstvamy [Problems and advantages of using the process approach in the management of machine-building enterprises]. *Bulletin of Lviv Polytechnic National University*, no. 811, pp. 56–62.

Дата надходження статті: 05.12.2025

Дата прийняття статті: 18.12.2025

Дата публікації статті: 29.12.2025